

Välkommen till kyrkan!

Idémateriäl för kyrkveckan

INNEHÅLL

Lär känna din kyrka med alla sinnen	2
--	---

Att lära känna sin hemkyrka

Vad är kyrkopedagogik	4
Tillsammans med vem arbetar vi?	4
Att genomföra kyrkobesöket	8
Att lära känna kyrkan	9
Information	9

Idématerial för kyrkveckan

Vad, vem, var, när?	12
Familjemässa i början av kyrkveckan	13

Idéer för predikan

Ängeln i kyrkan	17
Välkommen till hemkyrkan	18
Se och bli sedd	19
Kyrkans skatter	20

Inledning på föräldrakväll

Barnet och den vuxna behöver varandra	22
---	----

Historia, smaker, föremål...

Lyft fram kyrkans historia	24
Smaker av kyrka	25
Att bygga	26
Föremål	27

Översättning: Åsa Holmvik

Lär känna din kyrka med alla sinnen

Kyrkans jubileumsår och kyrkveckan

Projektet Lär känna din kyrka med alla sinnen riktar sig till församlingarnas barn- och juniorarbete, dagvården och lågstadierna. På detta sätt tas barnen med i firandet av Kyrkan i Finland 850 år. Strax innan advent (20–27.11.2005) firas Kyrkveckan i församlingarna i Finland. Då kan barnen lära känna sin egen hemförsamlings kyrka på ett sätt som stöder deras kulturella och kristna identitet och blir andligt betydelsefullt.

Under kyrkveckan ordnar församlingarna möjligheter för barn i ålder 6–10 år att lära känna sin egen hemförsamlings kyrka genom upplevelser där de använder alla sina sinnen. Utöver församlingens egen verksamhet är dagvården och skolan naturliga samarbetspartners. Utgående från sina egna resurser beslutar församlingarna själva om hur mycket man hinner lära känna kyrkan under den aktuella veckan. När man senare utvecklar verksamheten till att bli långsiktig lönar det sig att minnas konfirmanderna, familjegrupper och andra vuxna.

Från domsöndagen till första advent

Kyrkveckan inled på internationella dagen för barnens rättigheter som år 2005 infaller på domsöndagen. Då är det naturligt att samlas till familjemässa. Detta häfte innehåller idéer för hur man kan genomföra familjemässan. Temat "Se och bli sedd" hör nära samman med både kyrkoårets text och kyrkveckan. Man kan också bygga upp familjemässan helt utgående från den egna hemförsamlingens kyrka och ett tema som den ger upphov till. På kyrkkaffet och –saften efter gudstjänsten kan man fortsätta på detta tema eller gå vidare till någon annan del av innehållet i kyrkveckan. Det finns rikligt av material för veckan i detta häfte. En del av idéerna kräver ett långsiktigt förberedelsearbete.

I början, slutet eller mitt under kyrkveckan kan man fira Babykyrka eller Folksångskyrka. Till babykyrkan bjuder man in de barn som döpts under året och deras familjer. I babykyrkan lyssnar man, makar sig fram, sjunger och spelar med alldeles egna skramlor. Man inbjuder bebisarna och de andra barnen till altaret för att få

välsignelse. I folksångskyrkan används finländska folkmelodier som fått nya ord genom att man anpassat mässans olika delar. På så sätt kan man sjunga sig genom hela stunden i kyrkan.

Ett speciellt tema för adventsmässan är när kyrkan kom till Finland (till orten) för 850 år (xxx år) sedan. Det finns ett annat material för att fira adventsmässa och det kommer till församlingarna i samma postförändelse. Såväl materialet för kyrkveckan som materialet för advent finns på webben på den finska sidhelheten för Gudstjänstliv och musik (sidan med rubriken Jumalanpalveluselämä) på kyrkostyrelsens webbplats.

Lär känna din kyrka med alla sinnen

I detta materialhäfte har vi samlat idéer och inspirationsmaterial för att underlätta planeringen av kyrkveckan i er församling. Att lära känna kyrkan är ett gammalt sätt att jobba där man infört något nytt genom upplevelsebaserat lärande, "femsinnespedagogik". Det går att använda sig av idé-

erna också vid andra tillfällen när man lär känna kyrkan. Nu är det dags att slå sig ner, läsa och fundera över hur ni i er församling kan tillämpa de idéer som finns i häftet! Vi har gjort materialet med hjälp av er för att verksamheten kring kyrkan skall kunna genomföras.

Sekreteraren för utbildningsfrågor Markku Holma (kyrkostyrelsens enhet för fostran och ungdomsarbete), utbildare Tiina Kangasmaa (Seurakuntien Lapsityön Keskus), projektsekreteraren för gudstjänstfostran Helena Lindfors (kyrkostyrelsens enhet för gudstjänstliv och musik), utbildare Sari Nevalainen (Uskonnonpedagoginen instituutti), musiksekreterare Ulla Tuovinen (kyrkostyrelsens enhet för gudstjänstliv och musik) och generalsekreterare Kalevi Virtanen (Seurakuntien Lapsityön Keskus) har deltagit i utarbetandet av detta material.

Välsignelse och glädje i letandet efter skatter i er hemkyrka!

*Tiina Kangasmaa och Helena Lindfors
redaktörer för materialet*

Att lära känna sin egen kyrka

Redan under en längre tid har församlingarna arbetat med att göra barnen och ungdomarna bekanta med hemkyrkan. Nu har vi sökt nya infallsvinklar för detta. Det kyrkopedagogiska sättet att närma sig kyrkan beaktar bättre än förut barnets speciella egenskaper och helheten. Kyrkopedagogiken torde erbjuda sådana arbetsmetoder som berikar församlingens arbete på ett bestående sätt. Samma metod passar bra för det arbete som utförs bland konfirmander och också bland vuxna.

Vad är kyrkopedagogik?

Kyrkopedagogiken kommer ursprungligen från Tyskland där den redan har långa traditioner. Den har sina rötter i montessoripedagogiken. Metoden ger möjlighet att skapa och upptäcka sätt på vilka barnet redan som litet blir bekant med och rotar sig i den egna hemförsamlingens kyrka på ett konkret sätt och genom upplevelser. Med hjälp av metoden kan man beskriva religionens och förmedla stillhet, frid och rofylldhet, ett vackert skick och skönhetsvärden. Kyrkans skatter beskrivs också från kyrkokonstens synvinkel.

Barnet har ett naturligt sätt att uppleva det heliga. Barnets andlighet är helhetsbetonad, barnet upplever med hela sin kropp och med alla känslor. Då barnet möter det heliga behöver det tid, utrymme och tystnad. Genom denna metod ges barnet möjlighet att uppleva helighet med alla sina sinnen.

Kyrkopedagogikens principer fungerar bra också för unga och vuxna. Att lära känna sin egen församling hör till skriftskolan, och en upptäcktsfärd med alla sinnen i den egna kyrkan är en naturlig del av konfirmandundervisningen. Om man använder sig av inläring via kyrkopedagogiska metoder i konfirmandundervisningen ingår det också i hjälpledarnas utbildning. Ett holistiskt sätt att uppleva och holistisk närvaro talar till människor på djupet och lämnar spår.

Kyrkan är en plats för samling, omvårdnad och sändning. Där möter man den heliga Guden på ett speciellt sätt. Där undervisar och fostrar man, och där kan också den egna kallelsen klarna. Kyrkprocessen gör det möjligt att lära känna församlingens viktigaste utrymme, kyrkan, på ett rofylldt sätt och på deltagarnas villkor.

Tillsammans med vem arbetar vi?

Olika församlingars kyrkor är sinsemellan olika, på samma sätt är också en och samma församlings olika kyrkorum olika. Därför måste man alltid vid varje enskilt tillfälle tänka igenom hur man arbetar med Kyrkveckan och då man lär känna kyrkan utgående från alla fem sinnen. Den lokala processen Lär känna din kyrka med alla sinnen fungerar bäst om man samlar ett team från olika yrkesgrupper (barn-, junior- och ungdomsarbetare, kyrkvaktmästare, kantor och präst). Teamet kan skapa ett specifikt sätt att arbeta på i varje för-

samling (eller område) för att använda kyrkopedagogiken i den egna kyrkan.

Då man samarbetar mellan de olika sektorerna i församlingarna samt med dagvården och lågstadiet når man en stor del av ortens barn och hem. Gemensam planering och gemensamt idékläckande samt information stärker också det lokala nätverket bland dem som arbetar med barn- och skolfamiljer.

Församlingens egna grupper

Verksamheten Lär känna din kyrka med alla sinnen har utvecklats med tanke på 6-10-åringar. Därför passar det speciellt bra för församlingens barn i förskoleåldern samt för eftis- och juniorverksamheten. Man kan anpassa verksamheten för mindre respektive större genom att beakta deras ålder. Kyrkopedagogiken passar utmärkt för församlingens konfirmandarbete då konfirmanderna skall bekanta sig med församlingens verksamhetslokaler. Det lönar sig också att minnas familjegrupper och olika vuxengrupper och erbjuda dem upplevelsen att lära känna kyrkorummet med alla sinnen.

Dagvården

Enligt den nya planen för småbarnsfostran hör religionsfostran inom småbarnsfostran till dagvården. I Finland betonar såväl skolans och dagvårdens mål för fostran som religionsfrihetslagen varje individs rätt till sin egen religion och till religionsfostran i enlighet med denna. Barnet har rätt att få kunskap om sin egen religion samt möta sådana saker och företeelser som hör till den egna religionen.

Religionen omsluter oss i vår vardag. Det är en del av den mänskliga naturen. Den hör till den finländska kulturen och livsstilen. Att bli medveten om sitt eget kulturarv skapar djup. De egna upplevelserna

är viktiga för barnet och de skapar en god grund för religionsfostran. Barnet lever i växelverkan med sin egen omgivning och människorna och kopplar saker och situationer till sina upplevelser, känslor och till sin begreppsapparat.

Det är viktigt för ett barn att känna till sin kulturella bakgrund. Det erbjuder en grund för att forma en egen övertygelse. Att känna till sin bakgrund stärker barnets medveten om vem det är. Där finns barnets rötter. Det är svårt att förstå den finländska kulturen i grund och botten utan att kunskap om den kristna kyrkan. Barnet har rätt att lära känna de rötter det har i kyrkan på sin hemort.

Församlingen deltar i fostringsgemenskapen tillsammans med dagvården och barnets föräldrar. Kyrkveckan och den verksamhet som anknyter till den är från församlingens sida en tydlig och bra modell för samarbete och stöd. Det är ett konkret sätt att närma sig dagvården och erbjuda dem möjlighet att lära känna hemortens kulturella och religiösa tradition i den egna kyrkan. En upplevelse- och erfarenhetsbetonad upptäcktsfärd i hemkyrkan tillsammans med en barngrupp samt att processa besöket i gruppen på förhand och i efterhand är också pedagogiskt i linje med hur dagvården verkar.

Skolan

Utbildningsstyrelsen och Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning sände våren 2005 ett gemensamt brev som anknöt till Kyrkan i Finland 850 år till kyrkoherdarna i samtliga församlingar. I brevet konstaterade man: "Församlingens och skolans mål för fostran av de unga går långt i samma riktning. Därför är det nyttigt att förena sina resurser och sin sakkunskap." Också i det brev som Utbildningsstyrelsen sände till grundskolorna presenterade man kyrkopedagogiken som en möjlighet som man

kan använda i undervisningen i olika ämnen. Det kan alltså hända att framför allt de som ansvarar för skolarbetet under hösten får förfrågningar från skolorna om kyrkveckan eller mera allmänt om hur man genomför kyrkopedagogiken.

Skolans undervisning och innehåll styrs av grunderna för läroplanen som fastställts av utbildningsstyrelsen. Där sägs att "grunderna för undervisningen är den finländska kulturen" som har formats i växelverkan med den europeiska kulturen. I undervisningen skall de nationella och lokala särdragen beaktas, även våra två folkkyrkor. Det är meningen att undervisningen skall vara ett stöd då elevens kulturella identitet formas samt för elevens delaktighet i det finländska samhället och i en värld som blir allt mer global. Grundundervisningens uppgift är att förmedla kulturarvet från en generation till en annan.

Kyrkopedagogiken stöder dessa målsättningar. Man kan inte känna till och förstå det finländska samhällets utveckling utan att känna till det arbete som den kristna kyrkan utför och kyrkans roll. Kyrkopedagogiken hjälper oss att se hemkyrkan som en del av vår omgivning. Den utvecklar vår förmåga att förstå historien och ger redskap för att tolka kulturen och omgivningen. Den hjälper oss att förstå byggnads-, föremåls- och bildkulturen. Med hjälp av kyrkopedagogiken kan man också inhämta kunskap om varifrån seder och bruk härstammar.

Enligt undervisningsplanerna är lärandet en process. Det är ett resultat av elevens aktiva och målinriktade handlande. Också i kyrkopedagogiken strävar man efter att det är skoleleven själv som söker, handlar och finner. Man erbjuder inte ett färdigt kunskapspaket för den som kommer till kyrkan utan eleven går själv, med hjälp av nyfikenhet, utforskande, erfarenheter och upplevelser, in i en process där den söker svar på de frågor som uppstår. I den pro-

cess där man lär känna kyrkan med alla fem sinnen finns en stark pedagogisk dimension. Därför passar den utmärkt in i skolans sätt att verka. I kyrkopedagogiken hittar församlingen och skolan ett gemensamt språk.

Kyrkopedagogiken kan integreras i många läroämnen. Förutom i åskådningämnen finns naturliga anknytningspunkter i historia, musik, modersmål, bildkonst, miljökunskap och matematik.

Församlingsanställda kan modigt ta kontakt med skolan och erbjuda sig ta emot grundskolklasser i kyrkan. Att lära känna ett heligt rum kan för dem vara en oas mitt i skoldagen! Det lönar sig också att överväga om man först kan ordna ett upplevelsebaserat kyrkobesök för lärarna innan eleverna får ta det av det? På så sätt får lärarna själva lära känna kyrkan via upplevelser och inse vad det är frågan om. Då kanske de lättare skulle hitta naturliga sätt att förbereda sig i klassen inför kyrkobesöket.

Minneslista för dagvårdens och skolelevernas kyrkobesök:

- ♦ **Bekanta er med kyrkopedagogiken** genom att läsa in er och möjligtvis delta någonstans där den förverkligas. På finska har det utkommit följande bok år 2005; Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla. Kirkkopedagogiikan opas (teori, teologi och praktiska tips). På svenska finns Kyrkvandringar (Ordbruket, 2005), Kyrkdetektiven (Uppgifter som skolbarn kan göra då de lär känna hemkyrkan. Det finns också en handledning till boken Kyrkdetektiven.), Anton och Anna i kyrkan (Berättelsen framskrider enligt upplevelsepedagogik. Boken riktar sig till 4-8-åringar, ett kort avsnitt riktar sig till vuxna).

Dagvården:

- ♦ **Bekanta er med**
Grunderna för planen för småbarnsfost-
ran och framför allt med kapitlet Reli-
gions- och åskådningsanknuten inrikt-
ning. Enklast finner du information om
detta på Stakes webbplats: <http://www.stakes.fi>.
- ♦ **Erbjud dagvården broschyren**
Uskonnollisia ilmiöitä ihmettelemässä.
Varhaiskasvatussunnitelman perusteet.
Johdatus uskonnollis-katsomukselli-
seen orientaatioon. Denna broschyr kan
beställas från kyrkostyrelsens publika-
tionsförsäljning: julkaisumyynti@evl.fi
eller per telefon (09) 180 2315. Finns tills-
vidare bara på finska.

Skolan:

- ♦ **Bekanta er med undervisningsplanen.**
Att lära känna hemkyrkan skall kunna
passa in i skolan undervisningsplaner.
Ur den framgår hurdana vilka under-
visningsämnen och mål som de olika
årskurserna har.
- ♦ **Bekanta er med Utbildningsstyrelsens
utvecklingsprojekt för religionsunder-
visningen.**
Inom ramen för projektet väljer skolan
något område inom religionsundervis-
ningen som den vill utveckla. Försam-
lingens sakkunskap tas med i projektet
redan från början. Mer information kan
fås från Utbildningsstyrelsen [http://
www.edu.fi/page.asp?path=498,1329,15
21,37527](http://www.edu.fi/page.asp?path=498,1329,1521,37527) eller Finlands religionslärares
förbunds webbplats: <http://www.soul.fi>.
(Webbmaterialet finns bara på finska.)
- ♦ **Ta kontakt.**
Det är bra att känna till daghemmets/
skolans vanor och själv vara insatt i me-
toden Lär känna din kyrka med alla sin-
nen. Då kan man arbeta naturligt och till-
lämpa den utgående från barnens ålder.

- ♦ **Presentera idén och erbjud
möjlighet att bekanta sig.**
Det är bra att göra en komprimerad och
klar kopia där den centrala idén presen-
teras.
- ♦ **Sök tillsammans innehållet.**
Efter att ha fått ett positivt svar inleder
ni samarbetet med dagvårdspersona-
len/lärarna och funderar på gemensamt
innehåll och det integreras i orientering-
en av småbarnsfostern/de olika läroäm-
nena. Samtidigt planerar ni på vilka sätt
man i barngruppen/klassen på förhand
kan förbereda sig för att komma till
kyrkan eller hur skoleleverna använder
uppgiftshäftet.

Kom överens om principer och praxis:

- ♦ **Dagvården:**
Hur lever processen med att lära känna
kyrkan i dagvårdens förskoleverksam-
hetsplan? Vad är arbetsfördelningen
mellan personalen och de församlings-
anställda vid besöket? Hur förhåller sig
dagvården till andaktsbetonade avsnitt?
Hur beaktar man barn med en annan
religion och livsåskådning? Hur infor-
meras föräldrarna? Inbjuder man föräld-
rarna att delta?
- ♦ **Skolan:**
Anknyter processen att lära känna kyr-
kan till religionsundervisningen eller
till den kulturundervisning som ges ut-
anför de allmänna lärotimmarna? Ge-
nomförs besöket inom ramen för något
annat läroämne? Vad är arbetsfördel-
ningen mellan lärarna och de försam-
lingsanställda vid besöket? Hur förhål-
ler sig skolan till andaktsbetonade av-
snitt? Hur beaktar man elever med en
annan religion och livsåskådning? In-
bjuder man föräldrarna att delta?

Ett fördjupande system

Man kan skapa ett fördjupande system för att lära känna hemkyrkan genom att barnet får bekanta sig med kyrkan till exempel tre gånger i olika åldrar. Varje gång tar man in en ny synvinkel som motsvarar just den åldersgruppens kunskaper och intressen. De som går i förskolan får upplevelsemässigt bekanta sig med kyrkan i god tid före välsignelsen av förstaklassisterna. Den andra gången besöker barnet kyrkan tillsammans med klassen då man i religionsundervisningen talar om kyrkobyggnaden. Den tredje gången i samband med skriftskolan.

Årstiderna erbjuder också intressanta tillägg. Det är helt annorlunda att tillsammans med skoleleverna upptäcka kyrkorummet under den mörka vintertiden, till exempel med hjälp av ficklampor, än under de ljusa årstiderna. Det lönar sig att tänka på idéer för besök i kyrkan under olika årstiden och skriva upp dem. Hur skulle det till exempel vara med miniatyrkyrkor av snö på kyrkans eller församlingshemmets gårdsplan?

Att genomföra kyrkobesöket

Då man lär känna kyrkan utnyttjas hela tiden upplevelsepedagogiken, "femsinnespedagogiken". Kärnan i kyrkopedagogik som genomförs på detta sätt består av tre saker:

- ♦ **Interaktiv kommunikation.**

Då man lär känna kyrkan strävar man efter att skapa en relation mellan besökaren och det som besökaren ser – oberoende av om det är kyrkobyggnaden, konstskatter eller något immateriellt så som ljusets och skuggans lek, höjdens majestätiskhet etc. Hela tiden försöker man undvika tanken på en "rundvand-

ring" med en aktiv guide och en passiv besökare. I kyrkopedagogiken är besökaren alltid en aktiv besökare som genom sina egna sinnen gestaltar och upplever rummet som sitt eget. Om det finns tid för det kan man utvidga kyrkopedagogiken i biografisk riktning: man söker likheter mellan besökarens egen livssituation och till exempel heliga människors liv.

- ♦ **Tid och ro**

Att finna vilsamhet i lärandet och att uppleva långsamheten och att det finns tid är oerhört viktigt vid dessa kyrkobesök. Kvaliteten i det man ser ersätter kvantiteten. Mindre är mer. Vistelsen i kyrkan, att "andas" rummet, får inte kännas stressigt utan ge en känsla av rofylldhet och dröjande. Redan det att man får inta sin plats i rummet och vara närvarande och uppleva rummet på ett holistiskt sätt är vårdande för besökaren.

- ♦ **Andlighet (andlig spiritualitet)**

Kyrkobyggnaden är inte ett museum. Kyrkan erbjuder utrymme för djupa, ofta outtalade och till en del också förträngda religiösa känslor. Oberoende av hur långt eller kort ett kyrkobesök är måste man beakta dessa känslor och ge rum för dem. I denna bemärkelse förstärker kyrkopedagogiken känslan av religiös gemenskap. Denna infallsvinkel uttryckligen kräver att man till processen att lära känna kyrkan kopplar det som också ursprungligen har lockat människorna till kyrkan: en stund av stillhet, att tända ett ljus, att lämna ett förbönsämne. I vår finländska omgivning passar också en bekant psalm eller sång, en liten andakt, till detta.

Att lära känna kyrkan

Ett kyrkobesök där man använder alla fem sinnen kan genomföras under tre olika besökstillfällen. Det första börjar med att man ute bekantar sig med kyrkan och dess omgivning. Nästa gång går man in i kyrkan och utforskar den där. Den tredje gången kan man utforska något tema eller ämne som man fördjupar sig i. Om man inte har möjlighet att förverkliga besöken i denna utsträckning kan gruppen på förhand förbereda sig för besöket, besöka kyrkan och processa det efteråt i gruppen.

Att närma sig kyrkan och ankomsten

Kyrkan är alltid byggd på en viss plats. Avsikten med att närma sig är att fästa uppmärksamhet vid kyrkans omgivning och det som finns där. Varför finns kyrkan just på den här platsen? Har kyrkan alltid funnits på samma plats? Finns det delar i kyrkobyggnaden som avviker från dess grundläggande del: torn, pelargång, klockstapel?

Rundvandringen

Vi granskar de saker som finns i kyrkans närmiljö; gravgården, minnesmärken, träd och planteringar. Vad berättar de? Vilket material är kyrkan byggd av? Vem har byggt den? Vi går runt kyrkan och räknar dörrar, fönster, känner på olika ytors material. Vi mäter kyrkan med rep eller kropps-mått.

Besöket inne i kyrkan

Vi funderar på hur vi går in i kyrkan och hur det ser ut där? Vi går in på det sätt som vi kommit överens om (i par, i grupp, ensam). Vi börjar och avslutar besöket i kyrkan på samma plats.

Att utforska kyrksalen

Vi går vidare i utforskandet av kyrkan på det sätt som vi planerat på förhand och genom att använda våra olika sinnen (lyssnar, känner, doftar, ser, rörelse). Den som leder besöket har på förhand tänkt ut hur utforskandet sker – och beaktat besökare i olika åldrar.

Att koncentrera sig på ett ämne eller föremål

Kyrkobesöket kan koncentrera sig till exempel på ljudvärlden, bildkonsten, föremålen, kyrkoårets teman, dopet, nattvarlden, olika symboler.

Skapande arbete

Det skapande avsnittet görs utgående från deltagarens egna observationer (modellerande, tecknande, målning). En god idé är att till exempel låta deltagarna söka en symbol eller bild i kyrkan (på golvet, väggarna) som är betydande för henne eller honom och låta besökaren avbilda bilden med mjuk krita på ett tunt papper, som ett minne åt sig själv.

Att återvända

Innan uppbrottet frågar man ännu deltagarna om de vill fråga om något. Vi samtal och går igenom det som deltagarna har sett och upplevt i kyrkan. Det är viktigt att ledaren förvissas om att varje kyrkobesökare har en positiv upplevelse av besöket.

Information

Då man börjar planera kyrkveckan är det bra att göra upp en egen plan för informationen, där man tar med både den interna

och externa informationen. Det lönar sig att hålla den egna församlingens anställda (också de som inte deltar i själva projektet) och förtroendevalda informerade om kyrkveckan och om kyrkopedagogiken i den egna församlingen. Det är ju meningen att det kyrkopedagogiska arbetssättet också i fortsättningen är en del av arbetet då barn, unga och vuxna bekantar sig med kyrkan. Om kyrkveckan genomförs i samarbete med dagvården och skolorna tar man kontakt med dem i tillräckligt god tid för att man i genomförandet också kan tjäna deras behov. Då man har valt de barngrupper som får delta i processen att lära känna kyrkan hör det till att man också sänder information om kyrkveckan och dess evenemang till föräldrarna. Det är bra att samarbeta med församlingens informatör eller informationsansvariga då man planerar den lokala informationen. Denna känner till också det landsomfat-

tande informationsarbetet kring kyrkveckan. Kyrkans informationscentral och Seurakuntien Lapsityön Keskus (SLK) koordinerar den landstäckande informationen om (KT) och evenemangen kring (SLK) kyrkveckan. På SLK:s webbsidor strävar man efter att under hösten 2005 samla uppgifter från alla de församlingar som ordnar besök och evenemang under kyrkveckan 20–27.2005. Kyrkans central för det svenska arbetet strävar efter att i anknytning till sin webbsida samla de besök och evenemang som Borgå stifts församlingar ordnar.

Kontakten till regional- och lokaltidningar, lokalradio och -tv är en viktig kanal för att människorna på orten och i regionen får information och nyheter om kyrkveckan och om att lära känna kyrkan genom upplevelser, genom att använda alla sinnen.

Idématerial för kyrkveckan

Förutom det material som presenteras här hittar man bra idéer också i bl.a. följande böcker:

Issakainen, Tytti (toim.)

2005 *Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla. Kirkkopedagogiikan opas. Lasten Keskus.*

Issakainen, Tytti – Lindfors, Helena

2005 *Anton och Anna i kyrkan. Fontana.*

Elisabeth Svalin

2005 *Kyrkdetektiven.. Uppgiftsbok för skolbarn. Verbum*

2005 *Kyrkvandringar. Ordbruket.*

Vad, vem, var, när?

Kyrkveckan genomförs under år 2005 i de flesta församlingar 20–27.11.2005. Men man kan också genomföra den på den tidpunkt som passar församlingen bäst.

Då man genomför och planerar kyrkveckan lönar det sig att fästa uppmärksamhet vid de resurser man har till sitt förfogande. Det är inte ändamålsenligt "ta hela världen i famn" redan första gången utan omsorgsfullt välja de målgrupper som denna gång får vara med i verksamheten. Man måste ju vid varje genomförande beakta deltagarnas ålder, besökets längd och de uppgifter man ger deltagarna. Grupper som avlöser varandra i för snabb takt kan lätt ge ledaren en känsla av stress – och det förstör hela grundidén i kyrkopedagogiken!

Under kyrkveckan inbjuder man de barngrupper, som denna gång valts till målgrupp, till kyrkan på dagtid. På kvällen har man möjlighet att erbjuda samma upplevelse till föräldrarna, dagvårdspersonalen, förtroendevalda eller olika vuxengrupper. Man kan också ha den egna församlingens kyrka och varför det är viktigt för barnen att få möjlighet att lära känna den som tema för föräldrasamlingen.

Det är viktigt att man skapar en klar tidtabell för kyrkveckan och dess förberedelser och tänker på vad man gör, med vem, när, vem som inbjuds, vem som sköter om innehållet i informationen i vilket skede osv. Om man till exempel bakar kyrkpepparkakor med barnen eller ordnar en kyrkutställning måste man i god tid före den egentliga kyrkveckan förbereda sig för genomförandet av detta. För varje besök

under kyrkveckan behövs en kantor som har funderat på hur man presenterar musik- och ljudvärlden för deltagarna. Man behöver komma överens om besöken i god tid med alla de som behövs vid genomförandet, så att det inte kommer några överraskningar.

Som anställd behöver du med tanke på kyrkveckan:

- ♦ skaffa information om din egen kyrkas historia, byggnadsskeden, -sätt, -material osv. samt byggare; om kyrkan har restaurerats en eller flera gånger är detta också bra att veta
- ♦ skaffa information om motivet på kyrkans altartavla, tavlas detaljer, vem som har gjort den, övriga konstskatter i kyrkan och vad de innehåller av sådant som kan ha betydelse för tron samt upphovsmännen
- ♦ klargöra de symboler som finns i kyrkan: vilka symboler som finns i kyrkan och deras betydelse
- ♦ ta reda på fakta om kyrkans altare, dopfunt, läspulpet, predikstol, orgel, missionsljusstake – om allt som besökaren kan fästa blicken vid
- ♦ boka tillsammans med dina arbetskamrater tillräckligt med planerings- och förberedelsestid för det praktiska genomförandet, också i deras kalendrar

Kyrkveckan inleds med en familjemässa där hela församlingen medverkar. I detta material finns idéer för den familjemässa som inleder kyrkveckan. Kyrkveckan avslutas på första söndagen i advent och då

avslutas också jubileumsåret Kyrkan i Finland 850 år. Det finns också material för advent på den webbsida som upprätthålls av kyrkostyrelsens enhet för gudstjänst- arbete och musik och i det häfte som sänds till församlingarna. Extra exemplar av idé-

häftet för kyrkveckan och adventsmateria- let kan beställas från kyrkostyrelsens pu- blikationsförsäljning. Under kyrkveckan kan man också fira Babykyrka eller Folk- musikkyrka. Finskt material om detta kan beställas från Lasten Keskus.

Familjemässa i början av kyrkveckan

Barnen förebereder sig genom att lära sig de sånger och psalmer som används i familjemässan.

I början av mässan hälsar de kyrkobesökarna välkomna genom att ta dem i hand och dela ut psalmböcker till dem.

Bakgrund till texten

Domsöndagens evangelietext är från Matt. 25:31–46. I detta avsnitt beskrivs Människosonen på härlighetens tron och hur alla

folk skall samlas inför honom. Där skiljer han på människorna som herden skiljer fåren från getterna: fåren ställs på den högra sidan (vanliga får som tas i skydd under natten behöver frisk luft och sätts på en svalare sida) och getterna ställs på den vänstra sidan (de behöver mera värme än fåren under natten).

Grunderna för indelningen av människor i två grupper utgår från hur människorna förhåller sig till varandra/sin nästa i Kristus:

	A	B
hunger	– ni gav mig mat	– ni gav mig ingen mat
törst	– ni gav mig att dricka	– ni gav mig inte att dricka
hemlös	– ni tog hand om mig	– ni tog inte hand om mig
naken	– ni gav mig kläder	– ni gav mig inte kläder
sjuk	– ni såg till mig	– ni såg inte till mig
fånge	– ni besökte mig	– ni besökte mig inte

I båda grupperna blev man väldigt förvånad: När såg vi dig och hjälpte dig? När såg vi dig och lät bli att hjälpa dig? Här ser man principen: "Vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig."

Frågor som grund för predikan för vuxna:

- ♦ Att se är en annan sak än att titta. Tudelningen skedde utgående från vardagliga saker. Ser vi dem som behöver hjälp: den hungriga, den som saknar kläder, den som inte längre orkar mentalt eller den som mobbas, ser vi den som är slav under pengarna eller den som har begått ett brott? Vart skall vi vända vår blick så att vi verkligen ser?
- ♦ Det handlar inte om glasögonstyrka för att vi verkligen skall kunna se. Inte om hälsan.
- ♦ Ur de inre värderingarna, tron, relationen till frälsaren föds vår syn. Människan är Guds ögonsten, oändligt värdefull oberoende av om vi nedvärderas eller "övervärderas".
- ♦ Ser vi på varandra genom Frälsarens kärleksfulla ögon? Ser vi andra som "Guds ögonstenar"?
- ♦ Barnets värde? Barnets sätt att se?

I predikan till barnen eller i familjemässan måste man välja en utgångspunkt som ger näring åt barnens andliga liv. Då kan man inte skrämman utan locka. Domsöndagens evangelium utmanar oss att granska vår egen livsstil. Vi blir frälsta av nåd, för Kristi skull. Men denna text låter oss förstå att tron bör synas i de gärningar som föds ur kärleken, inte för att prestera utan spontant: Kristus har älskat oss, låt oss då älska andra människor och Kristus i dem med samma kärlek. Därför försöker inspirationsmaterialet för familjemässans predikan styra oss mot en livsstil där Kristi kärlek kan förverkligas.

Psalmer, sånger och annan musik

Psalmbokens psalmer för domsöndagen har gjorts med tanke på vuxna och kan kännas skrämmande för barn. Därför väljer vi sådana psalmer till familjemässan som beskriver gudstjänstens budskap på ett inbjudande och uppmuntrande sätt. I kyrkveckans inledningsmessa passar psalmer och sånger som anknyter till kyrkan, gudstjänsten, gemenskapen, dopet och nattvarden. De berättar om vad som sker i kyrkan. Evangeliet å sin sida visar på vikten av att hjälpa och därför har vi också valt sådana psalmer och sånger.

Då barnen förbereder sig för familjemässan lär de sig vissa valda psalmer utantill eftersom små skolelever inte ännu kan läsa psalmboken eller handprogrammet i takt med sången. Sången ljuder om psalmerna är bekanta. Det är lättare att bli bekant med sångerna om de väljs ett par månader före mässan och man meddelar vilka de är till barngruppen eller skolklassen. Då hinner barnen öva in dem.

Annan musik

Vid alla tillfällen där man lär känna kyrkan kan man använda samma kyrksång som också sjungs i familjemässan. I planeringsgruppen kommer man i god tid överens om vilken sång som används som kyrksång och lär ut den i de olika barngrupperna och klasserna.

Kyrkrapp

Man utmanar skoleleverna och ungdomarna att göra en rapp som anknyter till den egna församlingens kyrka. Den bästa rappen publiceras i församlingens tidning och på församlingens webbplats. Man kan hitta en plats för den också i familjemässan, då man talar om betydelsen av att ha en hemkyrka och hur man i alla tider söker sin egen tids sätt att uttrycka det som är viktigt.

Psalmboken (Pb)

Bibeln

199:1,7 En dyr klenod

Kyrkan

188 Det finns en plats

189 Herren är i sitt heliga tempel

190 Inför ditt ansikte

165 Gammal är kyrkan

31 Bingel bingel dingelidång (Kyrksång, KS)

33 Guds dag (KS)

35 Hej, vad roligt att se dig i kyrkan (KS)

36 Lyckliga de som bor i ditt hus (KS)

53 Klockorna ringer (KS)

Dop och nattvard

54 Gud har en famn (BSB)

56 När jag var liten (BSB)

Att hjälpa

494 O Jesus du som är barnens vän

454 Gud har skapat allting

511 Kom du med mig min Herre

138 Du omsluter mig (KS)

139 Du är gränslös (KS)

141 Du är med oss Gud (KS)

142 Gode Fader jag är här (KS)

Barnsångboken (BSB)

68 Här är vägen

115 Jag kan inte vad du kan

147 Han håller hela världen i sin hand

152 Jag får va' hos dig

172 När det stormar

183 Vi sätter oss i ringen

Barnkörshäftet Diskanten (från 1970-talet):

De fyra – en sång om evangelisterna. Britt

G. Hallqvist – C-B Agnestig

Den allmänna förbönen:

En mor- eller farförälder ber:

Gud, vi tackar dig för denna kyrka
där vi nu har samlats.

Tack för all uppmuntran, all tröst och all glädje
som vi har fått uppleva här.

Tack för att Du har hört våra böner,
för att Du har varit vår trygghet och vårt stöd.

Tack för nattvarden, Ordet och dopet.

En ungdom:

Gud, vi tackar dig
för att vi får leva som dina barn.

Välsigna oss och låt oss fylla vår plats i livet.

Led oss i framtiden.

Ge oss vishet så att vi kan föra Din kyrka i rätt riktning
när vi står i tur att tjäna den.

Ett barn:

Tack Gud för mamma och pappa och de andra där hemma.

Tack för kompisarna och för att vi får leka tillsammans.

Välsigna alla barn i världen.

Ge alla ett hem, mat och fred.

Var du med oss.

Far eller mor:

Tack Gud för barnen och ungdomarna.

Tack för att du är med oss också i de svårigheter
som en tonårsfamilj möter

och som hör samman med att vi som människor förändras.

Ge oss föräldrar vishet att leda våra barn och unga

så att de växer upp och blir sig själva lika

och ändå hör till denna gemenskap, din kyrka.

Välsigna kyrkans arbete bland barn och unga.

Hjälp oss alla att fästa oss vid och ta hand om vår egen kyrka.

Idéer för predikan

Ängeln i kyrkan

Förberedelser: Om man delar ut änglareflexer i kyrkan i samband med predikan placerar sig barnledarna, söndagsskollärarna och andra vuxna på lämpliga ställen runt om i kyrkan. När den som predikar kommer till det ställe i predikan där han med hjälp av en ficklampa börjar söka reflexer, lyfter de vuxna upp dem så att de blir synliga. Då märker människorna att det i varje del av kyrkan finns en "änglaplats" rätt nära. Den som predikar uppmanar då barnen att hämta en reflex åt sig från den plats som är närmast och att sedan komma fram och vinka med dem och sjunga. Församlingen använder den sång om änglar som är mest känd till "änglasång".

Om det finns en ängel i kyrkan kan man också predika om den (Dan. 12:1, Mikael). Ängelns uppgift är att vara Guds budbärare. Ängeln är en tjänande ande som färdas i Guds ärenden mellan himlen och jorden. Ängelns vackra gestalt avspeglar med sin klarhet Guds väsen. I bibeln finns också tanken om skyddsänglar. På samma sätt finns också i bibeln tanken om att barnens änglar får se in i Guds ansikte – det är de allra värdigastes privilegium.

Detta års (2005) änglareflexer har en ängel på ena sidan och en kyrka på andra sidan. En hurdan ängel kan leda barnet till kyrkan? Är det en sådan "ängels arbete" som

mamma och pappa, far- eller morföräldrar eller en fadder utgör när den lär barnet att be? Är det att delta i "ängelns arbete" då vi samlas till andakt i klubben, söndagsskolan, daghemmet eller skolan och får sjunga, be och lära oss mer om Jesus?

Kan en vuxen vara barnets vardagsängel och föra barnet tryggt till kyrkan? Kan vi vuxna tillsammans delta i "ängelns arbete" genom att hjälpa barn i olika åldrar att rota sig i den egna kyrkan – både på platsen och i gemenskapen?

Änglar visar sig rätt sällan för människor i egenskap av ljusstrålande gestalter. Ofta känns det som om en ängel rörde vid oss när det är riktigt gott att vara eller då vi har räddats från en farlig situation. Guds verklighet är ofta sådan att vi inte ser den med våra ögon, men vi vet att den finns och att den omsluter oss med kärlek.

Det finns änglareflexer gömda här i kyrkan. Hur får vi reflexen att synas så bra som möjligt? Naturligtvis genom att låta ljuset falla på den. Nu söker vi de änglareflexer som finns i kyrkan (lys med en kraftig ficklampa på olika platser i kyrkan så att människorna hinner få syn på de olika "reflexplatserna"). Varje barn får gå och hämta en kyrkängel åt sig. Kom sedan hit fram i kyrkan och sjung en änglasång för oss och blinka med kyrkänglarna åt oss andra.

Välkommen till hemkyrkan

På sin födelsedag får barnen ofta bjuda sina vänner på kalas. Vanligtvis firar barnen varje födelsedag. Vuxna firar större födelsedagsfester bara vid jämna år.

Vanligtvis firas den kristna kyrkans födelsedag vid pingsten. Detta år har de kristna kyrkorna i Finland firat en annorlunda födelsedag eftersom kyrkan har verkat i Finland i 850 år. I åtminstone 850 år har man i Finland firat gudstjänster, döpt barn och gått till nattvarden. Kyrkan har också grundat sjukvården och lärt vanliga medborgare att läsa. Den har även tagit hand om många andra av ortens och landets gemensamma uppgifter innan kommunerna grundades.

Med här

Den här kyrkan, som är vår kyrka är () år gammal. Låt oss tillsammans fundera på hurdana minnen vi har som anknyter till den här kyrkan. Sträck upp och vifta med händerna då jag nämner något tillfälle som ni varit med om. Hur många här har varit med på ett dop? På en vigsel? På en jordfästning? På en konfirmation? Finns här sådana som har varit med när förstaklassister har välsignats? Har någon någonsin varit med på en andaktsstund för familjegruppen, dagvården eller dagklubben? Eller i en skolgudstjänst? Eller i julkyrkan? Eller i en vanlig gudstjänst eller högmässa – nu borde vi ju alla vifta eftersom vi är här!

Hemkyrkan är kär för många just därför att viktiga händelser i ens eget liv, familjens, släktens eller vännernas liv anknyter till den egna kyrkan. Kyrkan är den plats där vi får be om hjälp och välsignelse från Gud. En plats där vi möter det heliga.

(Ett valt föremål eller plats)

Kyrkans inredning, föremål och färger berättar alltid för oss om allt det som rör relationen mellan människan och Gud. Se nu noggrant...

(Välj på förhand ut en plats i kyrkan som du presenterar närmare. Flytta dig dit du vill att församlingen skall fästa sin uppmärksamhet. Presentationen kan också ske genom ett samtal med ett barn eller någon annan som har minnen från/kunskap om just den platsen. Platsen presenteras utgående från sitt andliga innehåll, sin form, färg etc. Platsen kan vara altaret – den plats där Gud är närvarande, platsen för nattvarden; altartavlan – vad den föreställer; predikstolen – Guds ord; dopfunten – där man blir Guds egen, kallas vid namn; de liturgiska färgerna; korset osv.)

Under den kyrkvecka som inleds nu får barnen/skoleleverna i lugn och ro bättre lära känna den här kyrkan. De får bekanta sig med mer än just den här ena platsen. På så sätt får de en djupare förståelse av kyrkan som Guds hus och församlingens hem. De föremål som finns i kyrkan berättar ju alltid om hur Gud verkar och älskar och hur människan svarar på det. Att rota sig i den egna lutherska tron ger ett andligt och mentalt kapital som vi behöver genom hela livet. Att lära känna sin egen kyrka och dess budskap är något som varje barn på vår ort har rätt till både kulturellt och andligt.

Se och bli sedd

När du ser dig omkring, vad ser du då? Det finns mycket att ser på här i vår kyrka. I och med den här gudstjänsten inleds Kyrkveckan och under veckan får många möjlighet att bekanta sig närmare med kyrkan. Framför allt vår församlings (nämn de grupper som inbjudits till att lära känna kyrkan) får under den kommande veckan med alla sinnen bekanta sig med allt det som finns här.

Nu önskar jag att du tittar hit. (Gå till dopfunten om det är möjligt. Be barnen komma dit så att de bättre kan se.) Det här är vår kyrkas dopfont. Den är gjord av (känn på den tillsammans med barnen och beskriv den ... trä, koppar, glas, metall...) Den här dopfonten är (ta på förhand reda på dopfontens ålder) år gammal. Många av dem som finns i kyrkan har döpts i den. Många har också döpts hemma och den dopskål som finns där ser annorlunda ut. Då varje människa döps sker en viktig sak, oberoende av hur dopfonten ser ut. Gud tar det barn som döps till sitt eget.

Gud har sett dig vid dopet och kallat dig vid ditt eget namn, in i gemenskapen. Gud har sett dig och älskat dig redan då. Dopfonten påminner oss alltså om den kärlek som Gud älskar oss med. (Barnen återvänder till sina platser i bänkarna.)

När du ser omkring dig på nytt, vad finns riktigt nära dig? Naturligtvis bänkarna och gången och psalmboken. Och så alla de människor som sitter nära dig. Där finns säkert någon du känner, men det kan också vara sådana som du inte känner. Säg hej till varandra och ta reda på förnamnen på dem som sitter bredvid dig och nära dig. Då får ni samtidigt veta vad de människor bredvid er heter som Gud också älskar. [Se in i varandras ögon: vilken färg på ögonen har den som sitter bredvid dig? Och om ni sätter handflatorna mot varandra: vem har

större hand? Syns det på handen vem av er som är starkare? Varje människa har fingertoppar som är helt annorlunda än någon annans. Också på det vet vi att varje människa är unik.]

Gud har varje människa kär, men för oss människor är det inte lätt att älska alla. Det är rätt så enkelt att säga att man älskar någon, men det är mycket svårare att leva så att kärleken syns i våra liv. Ibland orkar vi inte hjälpa fastän någon ber om hjälp. Ibland är det lättare att gå förbi och låtsas att man inte märker något när en kompis blir retad. Man vågar inte riktigt gå emellan. Ibland är vi så upptagna med vårt eget att vi inte ens märker att någon är i knipa och skulle behöva hjälp. Det här är saker som är annorlunda för barn och vuxna men vi minns säkert alla någon liknande situation.

Varför är det viktigt att hjälpa?

Det viktiga i att hjälpa har egentligen sin grund i att Gud älskar var och en av oss och vill att vi är nära honom och finns i hans gemenskap. De största gåvorna i livet är Guds omsorg och kärlek, fastän de egentligen inte syns. Till Guds kärlek hör att han förlåter oss för det illa som vi har gjort om vi ångrar oss och ber om förlåtelse. Vanligtvis känner vi oss glada och lättade när vi får förlåtelse för något spratt eller något ont vi gjort.

I Guds värld är det vanligtvis så att vi fungerar som i en kedja: då du får något gott så ger du det vidare till någon annan. Om du får förlåtelse så lär du dig att förlåta andra. Om du blir accepterad som den du är kan du också sätta värde på andra sådana som de är. Om du själv har blivit sedd och accepterad som den du är ser du andra och godkänner dem som dem de är.

Gud kallar oss bort från att roffa åt oss, från själviskhet. Han kallar oss att bli förmedlare av kärlek, sådana som gör gott, som ser en annan människa och ger sin hjälp eller sitt stöd. Det föds ur Guds godhet och ur det att han älskar oss. Hans kärlek ger oss kraft att se andra och vara till hjälp.

Idag är det domsöndagen, dagen för barnens rättigheter och Kristi konungavälades söndag. Jesus är ju en helt annorlunda kung än vanliga kungar. Han använder sin makt med kärlekens kraft och med kärlekens medel. Kärlek, eller bristen på kärlek, är centralt då människorna bedöms på domedagen. Kärleken är en inre kraft som hjälper oss att lägga märke till andra som saknar något viktigt och behöver hjälp. Själviskheten gör oss blinda så att vi ser bara vårt eget bästa och går förbi andra.

"Kom, ni som har fått min faders välsignelse!"

I dagens evangelium säger Jesus till dem som med Guds kärleks kraft har gjort goda gärningar: "Kom, ni som har fått min faders välsignelse." Ni har förstått att handla och hjälpa. Och de som kallas är förvånade: "När har det skett?"

I Guds rike råder principen: Gud ger först, sen tar människan emot och handlar. Gud har välsignat oss redan i dopet. Han kallar oss också i dag att leva i välsignelse, så att vi kan bli oss själva och fylla den plats i livet som är vår. "Kom, ni som har fått min faders välsignelse" berättar om i vilken ordning det sker. Fadern välsignar och sedan orkar vi komma och gå.

Nattvardsbordet är för alla kristna en praktisk och helig plats för att ladda upp. Där får vi smaka på det goda Gud ger oss och få förvissning om förlåtelsen. "Kom, ni som har fått min faders välsignelse!" Ni är sedda, Gud känner er svaghet och styrka. Ni får förlåtelse för era synder. Kom och lev i Guds välsignelse. En välsignelse som bär, leder och utrustar.

Kyrkans skatter

Förberedelser: I kyrkan har man täckt dopfunten, nattvardselementen (på altaret eller ett hjälpbord) och Bibeln (på läspulpeten, predikstolen, altaret) med en tillräckligt stor duk (i dagens liturgiska färg). Den fjärde skatten (församlingen) är inte täckt. Man kallar på ett eller flera barn som hjälper till med att ta bort duken.

I varje kyrka finns fyra skatter. Tre av den här kyrkans skatter är övertäckta med (en grön) duk. Nu bekantar vi oss med de här

skatterna i tur och ordning. Låt oss först se vad som finns här (vid dopfunten). Kom och hjälp till med att ta bort duken. Vad ser du? (Man beskriver dopfunten).

Vad sker vid den? Vad händer med ett barn eller en vuxen vid dopet? (Man blir medlem i församlingen och Guds egen, kallad vid namn). Vid dopet får alltså ett finländskt barn också ett annat medborgarskap: medborgare i himmelriket. Följande skatter hör visst samman med hur man vårdar det himmelska medborgarskapet.

Den andra av kyrkans skatter finns här (bibeln). Vad är det här? På vilket sätt är bibeln kyrkans skatt? I bibeln får vi lära känna Gud. När vi läser bibeln lär vi oss hur Gud genom århundraden har hjälpt människor, lett dem och fört dem vidare och hur han fortfarande verkar på detta sätt. Genom bibeln får vi också en uppfattning om hur vi kan be och komma nära Gud. När vi har gjort något ont får vi hjälp genom bibeln så att vi kan be om förlåtelse och tro att vi får förlåtelse. Bibeln hjälper oss att vandra på den rätta vägen och i rätt riktning och ger oss uppmuntran i livet.

Var är den tredje skatten – där ser den ju ut att vara. Nu går vi och tar bort duken från den tredje skatten. Vad är det som finns här? Nattvardselementen. När behöver vi de här? Varför går människor till nattvarden? Vad får man då? (Här kan man också använda sig av nattvardsbesökare i olika åldrar som säger vad de får vid nattvarden. Korta svar – om alla skall hålla tal så blir barnen uttråkade.) Nattvarden har många betydelser. Det berättas om dem alla i bibeln. Samtidigt är de nattvardsgästernas egna upplevelser. Vid nattvarden minns vi det som Jesus har gjort för oss. Nattvarden är förlåtelsens, glädjens, tacksägelsens och gemenskapens måltid. Nattvarden ger oss kraft och förvissning om att Kristus är närvarande och om vår gemenskap med honom.

Vad kan den fjärde skatten vara? Nu syns det inte längre till någon duk som täcker något. När du ser från altaret ut mot kyrksalen, vad är det du ser då? Mittgången, orgeln, dörren... Vad annat? Människor. Människorna är den fjärde skatten i kyrkan! Församlingen. Varje människa har skapats till Guds avbild. Var och en är föremål för Kristi kärlek, försonad. Gud erbjuder var och en gemenskap med honom, drar oss, inbjuder oss och lockar oss att

hålla daglig kontakt med Gud. Församlingsmedlemmarna är kyrkans skatter. Utan församlingsmedlemmar, som vill komma samman och höra Guds ord, be, tacka och fira nattvard, skulle vi inte ens behöva några kyrkor. Kyrkobyggnaden är Guds hus och församlingens hem, en plats där församlingsmedlemmarna kan samlas.

Också i ett annat avseende är församlingsmedlemmarna kyrkans skatt. Jesus har inga andra som hjälper honom här på jorden än vi församlingsmedlemmar. Vi fungerar som Jesu ögon, munnar, öron, händer och fötter. Genom oss älskar Jesus människor som finns nära och långt borta. Vi är kyrkans skatter eftersom vi är riktiga skatter för varandra då när vi behöver hjälp och stöd. Vi brukar ju också säga: Du är en riktig skatt! Vi säger så när vi har fått sådan hjälp som vi verkligen behöver och som vi inte skulle ha klarat oss utan. Du är en riktig skatt! Dyr i Guds ögon.

Låt oss be: Gud vi tackar dig för de fyra skatter som kyrkan har: dopet, nattvarden, Bibelns ord och församlingen. Låt oss använda dessa skatter till din ära. Hjälp oss att vara dina händer och fötter i världen, så att vi kan hjälpa dem som behöver hjälp. Tack för din kärlek och välsignelse.

Inledning på föräldrakväll

Inledningen på en föräldrakväll eller en motsvarande samling kan man bygga upp så att man väljer att behandla ett par (3-4) av följande synvinklar. Tankarna kring kristen fostran och den egna församlingens kyrka lönar det sig i varje fall att ta med.

Efter pojkens och den vuxnas replik (en punkt i taget) frågan ledaren: Hur genomfördes det här när du var barn? Vad vill du föra vidare till dina egna barn? Man diskuterar i små grupper och går sedan vidare till nästa punkt. Då det handlar om den egna församlingens kyrka för man en något längre diskussion.

Barnet och den vuxna behöver varandra

En gudmor frågade en gång av den 11-åriga Panu vad ett barn i hans ålder behöver. Panu räknade upp flera olika saker och konstaterade att resten av behoven är underhållning. Utgående från gudmors funderingar och de behov Panu räknade upp föddes följande lista där barnets behov, den vuxnas svar, barnets rättigheter och den vuxnas skyldigheter varvas.

Pojken: Barnet behöver kärlek.

Den vuxna: Den vuxna ansvarar för att barnet får ett bra liv. Barnet har rätt att bli älskat för den det är, accepterat och respekt-

fullt behandlat. Utan förbehållslös kärlek orkar inte barnet växa och bli sig självt, en människa som litar på andra människor och på Gud. Kärleken är en varm känsla men det är också pratiska handlingar för barnets bästa och att vara närvarande i barnets liv.

Pojken: Barnet behöver kläder.

Den vuxna: Barnets föräldrar och andra nära har omsorg om att barnet har ändamålsenliga och tillräckligt med kläder, att barnet får lämplig mat och dryck. Den vuxna ser till att barnet får tillräckligt med sömn och vila. De behov som hör till barnets vardag växlar då barnet växer upp. Den vuxna skyddar barnets liv och drar också gränser då när det behövs.

Pojken: Barnet behöver ett hem.

Den vuxna: Det är föräldrarnas ansvar att se till att barnet känner sig välkommet i sitt eget hem. Också då föräldrarna bor separat har barnet rätt att ha ett fast hem där barnets egen plats är. Till hemmet hör också de människor som regelbundet finns i barnets liv. Ett tillräckligt bra barndomshem finns som en bild i människan inre under hela livet. Det ligger också ofta till grund för hurudan bild barnet formar av det himmelska hemmet.

Pojken: Barnet behöver båda föräldrarna.

Den vuxna: Det är de vuxnas ansvar att se till att barnet har både en mamma och en pappa. Också då när föräldrarna bor i skilda hem behöver barnet i vanliga fall båda föräldrarna. Barnets inre tillväxt behöver modellen av en far och en mor samt erfarenhet av den omvårdnad, omsorg och gränser som en vuxen man och kvinna ger. Vid skilsmässor får man inte överge barnet eller använda det som vapen mot den andra. Barnets tidigaste sinnesbilder av hur man lever som människa och hur människor bemöter varandra föds i familjen, i den gemenskap som utgörs av barnet, mor och far. I det lilla barnets ögon kan mamma och pappa nästan vad som helst. Det är inte att undra på att man ibland har sagt att barnet formar sin uppfattning om Gud utgående från bekanta människor.

Pojken: Barnet behöver kamrater.

Den vuxna: De människor som finns i hemmet, dagvården och skolan ansvarar för att varje barn får känna sig tryggt och accepterat för den det är. Vuxna skall ge utrymme för vänskap och lek barn emellan. Kamraterna utgör en jämförelsegrupp där de mognar på sådan sätt som de inte kan göra i relation till vuxna. Också då kamraternas betydelse växer i barnets och den ungas liv behöver det fortsättningsvis sina föräldrar och de ramar som ges i hemmet.

Pojken: Barnet har rätt att lära sig be.

Den vuxna: Aftonbön tillsammans och en god samvaro i samband med den hör till det döpta barnets grundrättigheter. För oss alla i olika åldrar är bönen ett sätt att

ha att göras med Gud. Det är föräldrarnas, far- och morföräldrarnas samt faddrarnas privilegium att hjälpa barnet på bönen väg och att vandra den vägen tillsammans med barnet. Man kan också be sjungande. Också barnet kan be för sina närmaste och välsigna dem.

Pojken: Barnet har rätt att få kunskap om hurdan Gud är.

Den vuxna: Barnet har många frågor som rör naturen, livet och döden, födelsen, rymden, förlåtelsen, kampen mellan det onda och det goda, Gud och Jesus. Det är den vuxnas privilegium att respektfullt lyssna till barnets frågor och fundera på dem tillsammans med barnet. Den vuxna kan också dela med sig kunskap och gestalta den kristna tron tillsammans med barnet. Att skapa rötter för en egen tro ger en grund för livet och lär oss tolerans. När jag känner mina egna rötter och uppskattar dem kan jag respektera en annan människas annorlunda rötter och uppskatta även dem.

Pojken: Barnet har rätt till en hemkyrka.

Den vuxna: Kyrkan betyder både byggnaden, denna kyrka som vi har, och den kristna församlingens medlemmar, den kyrka som vi hör till. Barnet har rätt till båda dessa. Barnet skall få växa in i den gemenskap och trostradition som vår församling representerar. Barnet har rätt att lära känna kyrkan som plats, på ett sätt som är typiskt för barnet. Kyrkan som rum och de föremål, färger och symboler som finns där berättar ju alltid något viktigt om vår kristna tro.

Historia, smaker, föremål...

Lyft fram kyrkans historia

Dockor

Varje kyrka har sin egen historia, lägre eller kortare. Ta reda på historiska fakta och berättelser. Under kyrkveckan kan ni framföra avsnitt ur "historiens vingslag" med hjälp av hand- eller stavdockor.

Rollfigurer

Under kyrkveckan kan någon anställd eller frivillig leva sig in rollen som någon intressant person ur den egna kyrkans historia eller någon historiskt känd person, som överraskar deltagarna med sitt besök under stunden i kyrkan. Han kan ge en uppgift att lösa åt dem som finns i kyrkan. Han kan också ge en uppgift som man kan utföra efter besöket i kyrkan, till exempel hemma eller i klassen.

Kyrkor som barn ritar

Barnen ritar otaliga kort eller en kortserie av den egna kyrkan. Man kan glädja andra kyrkobesökare genom att dela ut korten till dem. Varje barn behöver naturligtvis också få ett eget kort till minne av det de sysslat med.

Barnen eller de unga ordnar konstutställning

Deltagarna kan rita eller måla bilder av kyrkan, inifrån eller utifrån. Man kan ordna en konstutställning med konstverken, till exempel i församlingscentret eller i skolan under kyrkveckan. Om man genomför detta lönar det sig att samarbeta med skolans bildkonstlärare.

Historiska fotografier

För att de som besöker kyrkan skall få en uppfattning om den egna kyrkans historia kan man göra en egen utställning av gamla fotografier och föremål och på så sätt skapa en bild av kyrkans existens ända från byggnadsskedet till idag. Det kan vara intressant ta reda på om den egna församlingen har bildats genom att skiljas från en ursprunglig församling. Skolbarnen och de unga kan själva vara aktiva och ta reda på kyrkans och församlingens historia och även i övrigt delta genom att samla material till utställningen. Detta fungerar bra inom ramen för skolans historieundervisning.

Smaker av kyrka

Hemkyrkan som pepparkaka

Under kyrkveckan kan ni baka smakliga kyrkpepparkakor. Av en som framställer pepparkaksformar kan församlingen beställa pepparkaksformar. Det finns tre olika pepparkaksformar: en vägkyrkoform (gotisk kyrka), en gråstenskyrka och en korskyrka. Man kan också beställa pepparkaksformar som ser ut som den egna kyrkan, om man sänder en bild av kyrkan som framställaren kan utgå ifrån då hon gör formen. Då är leveranstiden lite längre (ett par veckor).

Priset på kyrkformarna är under år 2005 4,00 euro/st för en grundform och för en form som är gjord utgående från egen mo-

dell är priset 4-5 euro/st beroende på svårighetsgraden. Mängdrabatt fås på beställningar på över 50 formar.

Det finns också domkyrkoformar (ca 4,5-5,00 euro/st).

Man kan höra sig för om pepparkaksformarna och göra beställningar på adressen

Anja Suutala

Koelentäjänkatu 3, 33900 Tammerfors.

Telefon/fax (03) 2651625, 050 577 2424.

E-post: anja.suutala@luukku.com.

Så är det bara att sätta igång och baka. Här finns ett par recept som hjälp. Var och en har säkert också egna recept på goda pepparkakor.

Prostinnans julpepparkakor

3 dl socker
220 g smör
1 ägg
1 dl sirap
1 dl grädde
½ dl skorpmjöl
6 dl vetemjöl
2 tsk soda
1 tsk pomeransskal
2 tsk kanel
1 tsk ingefära
1 tsk kardemumma

Koka sirapen och kryddorna. Kyl av. Vispa smöret och sockret till skum. Vispa ägget med smör-sockerblandningen och tillsätt den avkylda sirapsblandningen. Tillsätt till slut mjölet som blandats med sodan. Knåda inte degen för mycket. Blanda degen en dag på förhand och förvara den svalt.

Grädda pepparkakorna i 175–200 (225) grader.

Mormors utmärkta pepparkakor

3 ägg
350 g socker
200 g sirap
300 g smör
750 g vetemjöl
4 tsk soda
2 tsk nejlika
2 tsk kanel

Sirapen och smöret värms tills det smöret har smält. Kyl av. Vispa ägg och socker. Blandningen av ägg och socker samt kryddorna rörs ned i den avkylda sirap-smörblandningen. Till sist blandar man ner mjölet som omsorgsfullt blandats med sodan.

Grädda i 175–200 (225) grader.

Det är också möjligt att använda sig av färdig pepparkaksdeg som man köper i affären.

Pepparkakskyrkor

Om man satt i gång i god tid före kyrkveckan kan man bjuda in olika grupper och klubbar för att baka pepparkakskyrkor. Kyrkorna kan vara ett "pepparkakshus" som föreställer samma kyrka som garneras med olika slags prydnader eller om det finns (eller har funnits) olika kyrkor i församlingen kan man göra en pepparkakskyrka av var och en. Alla olika pepparkakskyrkor ställs fram (ge dem namn) i till exempel församlingshemmet. Vill man så kan man till och med ordna en pepparkakskyrktävling eller sälja pepparkakskyrkorna för att stöda något bra projekt. Kunde till exempel missionsfältet som behöver pengar för att bygga en egen kyrka vara ett bra objekt?

Vindruvor

När man berättar om nattvarden för barnen handlar det också om något som man avnjuter via munnen. Man kan ana sig till nattvardsvinets smak tillsammans med barnen genom att berätta för dem att vinet framställs av vindruvor och dela ut vindruvor som de får smaka på. För samma ändamål kan man också använda sig av russin som ju är torkade vindruvor.

Att bygga

Kyrkpussel

Många har gjort eller låtit göra pussel av en bild av den egna kyrkan. De flesta fotoaffärer gör pussel, men om det inte på orten finns en sådan affär kan man (2005) beställa pussel från följande adress: DATA-NIKKARI OY, Laitatie 3, 86600 Haapavesi. Tfn (08) 450 007, 044 755 5557, <http://www.palapelit.com>. Det finns fyra olika pusselmodeller: för vuxna i storlek A3 (308 eller 99 pusselbitar) och för barn i storlek A4 (48 eller 30 pusselbitar). Pusslen är förpackade i återslutbara påsar och en papplåda som kan ha pusslets motiv på framsidan. Expeditionsavgiften är 10 euro. Leveranstiden är ca 2 veckor beroende på pusslets storlek. Pusslen levereras i partier på 24 st, 48 st, 96 st eller 150 stycken. Priserna på pussel för barn (30 eller 48 bitar) är ca 7,50-9 euro beroende på leveransens storlek och pusselbitarnas mängd och priset för pussel för vuxna (99 eller 308 bitar) är 11,80-15 euro. I priset ingår 22 % moms.

Legokyrka

Om barnen har intresse av det kan man tillsammans med dem bygga den egna församlingens kyrka av till exempel legobitar. Kyrkans omgivning kan man bygga i naturmaterial. Samma idé kan man naturligtvis också genomföra så att man bygger även kyrkan i naturmaterial (sten, trä).

Föremål

Konfirmationskors

När man tillämpar kyrkopedagogiken i större utsträckning i församlingen lönar det sig att noggrant se vilka symboler, kors osv. som det finns i den egna kyrkan. Där kan man hitta något sådant som man kan be den lokala guldsmeden göra en försäljningsartikel av. På så sätt har församlingen i Kajana fått sitt konfirmationskors som är gjort utgående från det kors som finns kyrkstapeln.

Rockmärke

I vissa församlingar gör man rockmärken med en knappmaskin åt de barn som besöker kyrkan. Rockmärkena har en bild av den egna kyrkan och det finns rum för barnets förnamn. Detta underlättar för ledarna som kan tilltala barnen med deras namn. Samtidigt får barnet behålla märket som ett minne av besöket då de lärde känna kyrkan.

Minnesföremål

En del församlingar ger varje barn som deltar i kyrkobesöket ett minnesföremål som framställts för just det ändamålet. Det kan vara något värdefullt, till exempel en miniatyrmodell av kyrkan, som man ger åt dem som skall börja i skolan. Det också vara något som anknyter just till det aktuella kyrkobesökets tema eller uppgifter; en pärla, färgat glas/plast/cellofan genom vilket man sett på detaljer, ett kort av den egna kyrka som barnen färglagt, en skattkarta (en planritning av kyrkan) med vars hjälp man sökt vissa symboler i kyrkan osv.